

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
Romania și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 III. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, strada Apafi Nr. 19.

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

În fața unei catastrofe.

Locuitorii acestei țări sunt intristați. Deși am fost departe de războiu, deși sângele nostru nu s'a vărsat în bătălie, am îndurat de mai bine nouă luni de zile osânda grea a mizeriei materiale și nu am eșit încă nici acum din această nenorocită stare de lucruri. Știe Dumnezeu când vom ajunge vreunuri mai bune. Anul agricol ce a trecut, precum știm, a fost un an slab și lipsa a fost simțită. Prea multele ploi au făcut pagube de milioane de coroane numai în țara noastră, neputându-se aduna bucatele de pe câmp. Dintele primejdiei tinde a ne amenința, parecă, și în anul acesta. Năbădăioasa Bulgarie nu vrea să se astâmperă ceea ce a făcut regatul României să mobilizeze armata, așa că acum România a dat pușca în mână la 600.000 de soldați. Situația este foarte încurcată și nimenea nu poate găci ce va aduce ziua de mâne. Lumea este agitată și să întrebă mereu, că ce va fi? Scumpetea traiului va începe din nou și va lua proporții tot mai mari. Să credea, că vom ajunge stări mai liniștitoare, dar momentul a adus cu sine ca să mai tânjim un timp oarecare în situația posomorâtă financiară. Muncitorimea, mai cu seamă, este foarte îngrijată de soarta și viitorul său. Las, că nici funcționarii nu sunt scutiți de grijile zilnice. Lumea caută totuși a se mângâia cu cuvintele, că: „au mai fost războaie și au trecut”. Așa este. Nici războiul actual nu va ținea o mie de ani. Este însă o altă îngrijorare cu mult mai mare ca a războiului. Este teama unei catastrofe agricole. Recolta slabă din anul trecut a speriat lumea. În momentele actuale omenimea este îngrijată pe deoparte de războiul furios, iar pe de altă parte de timpul nefavorabil ce face stricăciune bucatelor. Este timpul cositului de fân în țara noastră. Economii din cauza ploilor prea multe ce au căzut până acum, nu au îndrăsnit să înceapă coasa de teama timpului ploios. Acum vrând-nevrând trebuie să pună coasa în fânațe și numai un timp favorabil va putea ajuta nutrețurilor. Paguba n'ar fi tocmai enormă, chiar

și când fânațele în mare parte ar fi distruse, căci totdeauna pondul unui an bun agricol zace în grâu, orz, săcară, ovăs și cucuruz. Până acum a umblat un timp gras pentru toate bucatele și în special pentru cele spicoase. Chiar acest timp prielnic pentru bucatele spicoase a făcut ca să cadă (să se plece la pământ) o parte din ele. Până acum sunt însă înafară de orice pericol. De aici înainte numai seceta ar fi salvatorul unei recolte escelente. În țara „Bârsii” și a „Oltului” bucatele, în special spicoasele să prezintă în celea mai bune condițiuni, așa că dacă ar urma o secetă ar fi o adevărată bogăție, un mare belșug pentru economii și pentru o mare parte a țării ungureștii. Grânele, oarzele, ovesele și săcările să prezintă în condițiuni foarte favorabile. Cucuruzul cum să arată până acum nu prea face multă bucurie cultivătorilor. Răceala multă din primăvară a făcut să stagneze creșterea cucuruzului, cu toate acestea un timp mai călduros de aici înainte ar aduce în cucuruz o recoltă mijlocie. La o recoltă bună de cucuruz în nici un cas nu ne putem aștepta, din cauză că creșterea lui a întârziat. Dar să știe și aceea, că nici odată nu s'a întâmplat ca toate bucatele să aducă o recoltă deplin mulțumitoare. Economii sunt dedați cu astfel de neegalități, ceea ce îi face să nu se spărie mult.

Napii, sau sfecele până acum să prezintă în condițiuni foarte bune ceea ce dă mari nădejdi pentru o recoltă frumoasă la toamnă. În țara „Bârsii” acest ram de economie este dezvoltat într-o măsură foarte mare. S'a întâmplat chiar ca în anii buni, mulți dintre economii mai scăpătați, având sămănate mai multe jugăre de pământ cu sfecele de zahăr, să se scuture de năcazuri materiale, să-și salveze starea materială, iar unii din contră, prin câțiva ani răi în recolta napilor de zahăr să ajungă la sărăcie. După atâta ploaie de sine înțeles, că napii de zahăr precum și celelalte spicoase trebuia să ajungă la o dezvoltare complectă. Privirea economilor deci nu

este îndreptată asupra războiului atât, cât mai mult asupra sămănăturilor. Nedumerirea asupra timpului ce umblă, naște îngrijorare mare în sufletul locuitorilor.

Avem știri, că în România s'a început treeratul bucatelor. Rezultatul este mai mult ca mulțumitor, ba unele spicoase dau cantități foarte mari de grăunțe, ceea ce ne umple inima de bucurie. Noi — cei din țara ungurească — în cazul, că nu vom avea de aici înainte un timp mai secetos, stăm în fața unei catastrofe economice. Bogăția economică ce azi zace pe câmp dacă nu ar putea ajunge în posesiunea cultivătorilor din cauza unui timp ploios, ar cauza nu numai pagube pentru particulari, ci răni adânci în viața economică a statului, care orice fel de mijloace ar întrebuița pentru salvarea populației totuși nu va putea suplini în măsură corăspunzătoare daunele pricinuite de agenții naturii.

Mijloacele de salvare ar fi mai paliative și de scurtă durată. O secetă de patru săptămâni de aici înainte, ar fi o adevărată binecuvântare cerească. Produsele naturii nu pot fi niciodată înlocuite cu produsele brațelor muncitoare. Omenimea prelucră numai ceea ce îi oferă natura, ea are deci meritul prelucrării produselor brute ale naturii. În legislațiune pot avea loc diferite schimbări, variațiuni și combinațiuni ale minții omenești, dar în ceea ce a produs natura, mult sau puțin, nu mai poate face nici o schimbare. Aici zace nimicinia omenească de care generațiile viitoare să vor isbi din neam în neam și din veac în veac. Agricultură este razimul cel mai puternic în viața materială a omenimii, agricultură este adevăratul stâlp pe care este ținută existența noastră. Agricultură — zice Lamartine — face pe bunii cetățeni. Cum? Pentru că ea face familia, ea face patriotismul. Viu va fi sufletul nostru, când anii agricoli buni nu ne vor părăsi. Arta și invențiunile omenești pot face minuni în mijlocul societății, dar nu vor putea înlocui nici când produsele naturii. Omenimea în sine poate cu puteri unite să miște și munții, dar stă departe de puterea aceea creatoare și susținătoare

a toate. In fața puterii Creatoare suntem așisderea pruncului neajutorat, suntem un molach supus capriciilor timpului, ceea ce ne face a vedea, că puțința noastră în a reface și a schimba lucrurile este foarte îngestă. Deci în fața acestei situațiuni înspăimântătoare, numai puterea Cerească va putea să ne aducă îmbunătățiri materiale și morale. Situațiunea agricolă deci balansează. Cumpăna nădejdiilor noastre într'un an agricol bun, până acum nu a căzut. In puterea naturii stă nădejdea noastră. Suntem la o răspântie foarte problematică, așa că este foarte ușor a ne trezi cu declararea foametei în țara aceasta și tot așa de ușor se poate ca peste câteva luni să inspirăm aerul cald al unei mulțămiri generale. Tăria credinței în ameliorarea stării economice nu trebuie însă să o perdem.

Ghimbășanul.

RĂȘBOIUL.

România și-a adunat deja cătanele. Bulgaria e încă tot încăpăținată. Luptă înverșunată între Bulgari, Sârbi și Greci.

România e foarte însuflețită pentru războiu.

Vineri seara dându-se ordinul de mobilizare s'a produs în toată țara o însuflețire de nedescris. Soldații pe întrecute să înfățișează la regimentele lor, ca să fie duși în țara celor ce nu vreau să respecte dreptul vecinului său. In decurs de 4 zile s'au adunat aproape toți soldații. Bravii fii ai țării nici n'au așteptat sosirea zilei, anunțată oficial, pentru începerea mobilizării și-au alergat fiecare la corpul său.

Insinuarea continuă meru.

Pe lângă ostașii obligați să cătanească se insinuă foarte mulți de bunăvoie. Soldați scutiți de-a mai purtă armele se îmbie să fie înrolați și ei, și dacă se poate să fie trimiși între cei dintâi în bătaie. Astfel s'au înfățișat la ministrul de războiu o mulțime de bărbați, pricepători în ale bătaii, bătrâni ce e drept de ani, dar însuflețiți în ce privește curajul. Intre cei insinuați mai întâi este Niculae Iorga profesor universitar și deputat, N. Filipescu, fost ministru de războiu, iar acum deputat, Em. Antonescu prof. univ. și fiul său de 18 ani, Eugen Frâncu căpitan în rezervă, **4000 de Transilvăneni de-ai noștri!!** Familia de origine transilvăneană Baboianu din București, is cinci frați și toți s'au insinuat ca voluntari, iar mama lor ca soră de caritate; apoi o mulțime de tineri studenți și meseriași. Până acum s'au insinuat de bunăvoie mai bine de 6000 de luptători.

Unii dintre boieri făgăduesc pământ, celor ce vor merge în bătaie. Astfel dl Nicol. Protopescu, consilier la

curtea de Casație în București a încunoștiințat prefectura din Brăila, că dă 100 pogoane de pământ, ca să fie împărțită acelora dintre țărani de pe moșie, cari vor lua parte în războiu. De se va întâmpla să moară vreunul, partea de pământ o capătă urmașii aceluia.

Camera de comerț a format un mare comitet central pentru ajutorarea familiilor celor plecați în războiu. O inițiativă analoagă au luat și damele din comitetul „Societății ortodoxe a femeilor române”. Banca Marmarosch, Blank et Co. soc. economică din București a creat un fond pentru ajutorarea familiilor rezerviștilor și banca aceasta s'a înscris în fruntea listei cu suma de o sută mii de lei.

Iar Banca Națională a României, a subscris două sute mii de lei, ziarul „Universul” din București una mie lei, și dl Flaișlen, consilier la curtea de casație una mie lei. etc.

In Bucovina vestea războiului

a produs de asemenea o foarte mare bucurie. Românii bucovineni și studențimea universitară sau adunat la palatul Conzultatului român, arătându-și prin aceasta însuflețirea, ce o au pentru războiu. S'au înscris mai mulți inși în armata română. Printre cei dintâi s'au înscris numeroși studenți.

Maiorul Mehmed Kemal Bei,

fost comandant în statul major al marinei imperiale otomane și care în ultimul timp a scris diferite articole despre Turcia în ziarele din România, a cerut ministrului de războiu român, înscrierea sa în rândurile marinei militare române.

Sosirea unei misiuni sanitare din India.

Din București ni se scrie. Duminecă dimineața a sosit în București venind din Constantinopol, o ambulanță sanitară din India, compusă din d. n.ii Mohamed Huseim Malgand, Nisar Ahmed, farmaciștii Rosham, Ab-Rahaman și Badsahl.

Membrii misiunii s'au prezentat autorităților noastre cerând să fie înscrisi ca voluntari la Crucea Roșie.

In toate părțile unde s'au prezentat s'au făcut membrilor misiunii o primire inimioasă.

București 5 Iulie (dela coresp. nostru): ziarul „Glasul Victimelor” foaia comitetului național macedonean scrie următoarele: *Cele trei societăți aromânești din America „Lupoica”, „Tirșerotul” și „Averchi” au comunicat în numele a 4500 tineri macedoneni dorința lor de a se înrola ca voluntari într'o eventuală mobilizare a României. Comitetul local pentru înscrierea voluntarilor (care comitet își are biroul în hotelul »Capșa« din București și la care să pot înscrie și tineri, cari n'au făcut nici-când serviciul militar) a telegrafiat tinerilor macedoneni să pornească imediat* I. R.

Peste 200 Români macedoneni din Macedonia,

între care dnii Nuși Tului, doctor în litere, V. Covota adv., T. Statu adv., Balamaci revizor și alții au cerut ministrului de războiu să fie înrolați în armata română.

Principele Ferdinand,

aduce la cunoștința tuturor numirea lui de comandant suprem al armatei române, în următorul chip:

„Majestatea Sa Regele a binevoit să-mi încredințeze comanda de căpetenie a armatei de operațiuni.

Mândru și adânc recunoscător de aceasta înaltă cinste, iau astăzi comanda armatei, pe deplin convins că prin neștrămutata ei credință către Țară și Rege și prin înflăcăratul ei patriotism ea va păși în orice moment pe urmele gloriozului ei trecut.

Ferdinand, Principe al României.”

Mobilizarea spre sfârșite.

Mobilizarea e pe sfârșite. Trenurile militare, cari trec tot la câte un sfert de ceas prin gara Bucureștilor, duc mereu la soldați din Moldova și Oltenia. Aeroplanele militare și ale ligei naționale aeriane au fost transportate cu primele trenuri și poate că au trecut în falnic sbor Dunărea spre a face primele știriciri asupra pământului bulgăresc. Asupra situației armatei române la graniță spre Bulgaria s'a pastrează cel mai mare secret. Ca de obicei în astfel de împrejurări umbliă fel și fel de șvonuri. Ceea-ce se știe este, că cele trei corpuri de armată și-au ocupat pozițiile, de unde are să urmeze înaintarea spre Bulgaria. S'a lăfșit șvonul, că patrulă românești așezate pe malul Dunării ar fi tras focuri asupra unui vas bulgăresc. Amănunte lipsesc. Din orașele de pe marginea Dunării se comunică știrile unor ziare, că Bulgarii au arborat steaguri albe pe țârmurile înspre România, nu sunt adevărate. In schimb se spune, că locuitorii de pe pământul bulgar se pregătesc a se retrage cu tot avutul lor în țârmurul celalalt al țării.

Bulgaria e încă tot încăpăținată, (dela coresp. nostru): România a mobilizat deja o jumătate de milion de soldați

și în cercurile diplomatice să vorbește, că acum ar fi rândul Bulgariei, ca de bună-voie să-și facă ofertul României. Asta însă până acum nu s'a întâmplat Austria și-a oferit în privința asta serviciul său, dar Sofia încă tot tace. Acțiunea diplomatică așadar s'a împedecat, pe când mobilizarea armelor noastre înaintează cu pași grăbiți. Aici să spune, că Bulgaria trebuie să se grăbească cu răspunsul, fiindcă îndată-ce mobilizarea va fi încheiată și până atunci nu va ajunge la o bună înțelegere pe cale pacinică, atunci să va auzi glasul de aramă a tunurilor. Vapoarele de marfă „Dacia” și „Impăratul Traian” cari staționau în Constantinopol, în decursul nopții de 8 Iul, au plecat pe neașteptate din Constantinopol spre Galați. Generalul Radu, atașatul militar român din Constantinopol azi a venit la București.

Scenă duioasă.

Duminecă dimineața, la prefectura Capitalei, s'a prezentat d-lui Cantumiaru nn rezervist. El avea în jurul lui, șapte copilași din cari cel mai mare de opt ani, toți im-

brăcați în doliu. Acest om își înmormântase cu o zi înainte soția. Acum el nu avu de zis decât următoarele cuvinte:

— *Sunt rezervist, trebuie să plec și n'am cui lăsa copiii.*

Spunând acestea el își lăsase capul pe piept abătut ca și cum adevărul spus așa de simplu îl rușina. Cei șapte inspec-tori ai poliției Capitalei au luat fiecare câte unul dintre micuții orfani. Rezervistul și-a îmbrățișat copiii fără nici o vorbă și a plecat la cazarmă.

Lupte sângeroase.

Bulgarii zilnic au înfrângerii. Luptele mari ce le-au avut cu Turcii i-au istovit cu totul. În Belgrad (capitala Serbiei), zilnic vin trenuri cu prinsoneri, muniții și tunuri bulgare. Însăși ziarele ungurești încă admiră înșulețirea cu care luptă poporul sârb și grec.

Invingeri sârbești la Cooceana, Zaicar și Radovice.

Sârbii după o luptă înversunată de câteva zile au cuprins orașul *Cooceana*, 20 de tunuri au căzut în mâinile Sârbilor. Bulgarii au *fast siliți să părăsească orașul.*

Năvala Bulgarilor.

Bulgarii au dat năvală asupra Piro-tului, un orașel din Macedonia. Până acum n'au făcut nici o ispravă. Atâta să știe, că pe unde merg pustiesc tot, aprind satele și fac tot felul de blăstămății.

Vești despre Greci.

Grecii au scos afară pe Bulgarii din Dedeacocia, Cavallas și Seress. Sunt foarte însuflețiți de succesul acesta. Acum strigă să meargă de-a dreptul spre Sofia, capitala Bulgariei.

Perderile Bulgarilor și Sârbilor.

Ziarului „Times” i-se vestește din Belgrad, că în cele 6 zile din urmă Sârbii au pierdut 15.000 de soldați, iar Bulgarii 25.000, Grecii mai puțini.

Sâmbătă România va intra în Bulgaria.

500.000 de Români sunt adunați la granițele Dobrogei bulgărești. Așteaptă cu nerăbdare răspunsul ce-l va da Bulgaria la ultimatul României. Până Sâmbătă așteaptă, iar la caz că nu i-se dă nici un răspuns ori dacă răspunsul nu va fi mulțumitor va intra numai decât în Bulgaria și va cuprinde partea de pământ, ce-o cere.

Rusia încă se pregătește de război.

Tata popoarelor balcanice Rusia deocamdată le dă pace la copiii săi: Bulgarii, Sârbi și Greci, să facă ce-or vrea. Dar pentru aceea ca un tată bun ce e grijește să nu pățească ceva rău prea mare vre-unul din copii. Spre scopul acesta vrea să-și adune și ea cătanele, ca să ajute la aceea, care va fi în primejdie mai mare. Mai mult îi place de Sârbia.

Ce face țara noastră?

Țara noastră „Austro-Ungaria” până acum nu face nimica. Ar vrea să intre și ea în învâlmășeala luptelor, dar n'o lasă celelalte puteri. I-ar plăcea să dea ajutor Bulgariei, ca prin

aceasta să slăbească România, pe care o socotește de mare primejdie pentru sine. A făgăduit însă, că dacă-i vor fi interesele primejduite, totuși nu va sta pe loc.

† Ștefan O. Iosif.

Poetul Ștefan O. Iosif a murit la București... Din codrul Românismului astfel a fost lovit și nimicit Ștefan O. Iosif de o boală crudă, care nu iartă nici-odată.

Și în ce timp a urmat această mare pierdere pentru neamul nostru! În momente de inferbântate pentru o luptă dreaptă, când toată Româniimea se ridică spre ași asigura un viitor mai sigur, mai ferice... Sâmbătă seara pe când lumea fremăta pe străzile Capitalei române, agitată de dorința luptei și pe când mii de glasuri se topeau în acele strigăte supreme pe care Ștefan Iosif îl cristalizase în imnul său patriotic „La armee!” El, poetul se sbătea în mâinile nemiloase ale morții. — Totul fu însă înzădar! Poetul se stinse spre dimineață, în mari chinuri. Acestea e tragicul sfârșit al marelui poet!

Poetul Iosif s'a născut în Brașov. A fost fiul lui Ștefan Iosif, pe vremuri director al liceului român din Brașov și nepot de mamă a lui Gavril Muntean, traducătorul întâiu a lui „Werther”. Poetul și-a făcut studiile în Brașov și Sibiu, apoi în București, unde se mutase cu familia.

Lucrările literare ale poetului scoase în tipar sunt următoarele:

„Poezii”, traduse din Petöfi și din alți poeți unguri, 1896. („Apostolul” minunat tradus). „Patriarhal”, București, 1901, (Poezii). „Romanțe și cântece de Heine”, București 1901. „Poezii”, București, 1901—1902. „A fost odată”, poveste în versuri, 1913. „Din zile mari”, Poem istoric în versuri. „Poezii din 1903—1908”, volum în editura Socec.

Iar în colaborare cu poetul Domnul Anghel, a publicat: „Verlaine”. Traduceri. Ed. Minerva. „Legenda fungeilor”, „Caleidoscopul lui Mirea”, 2 volume. „Cometa”. Comedie. „Carmen saeculare”. Poem în versuri.

Înmormântarea poetului s'a făcut Duminică la 5 p. m., la biserica Albă, unde s'a adunat un număr, dacă nu prea mare dar destul de ales de oameni de litere, profesori, ziaristi, artiști etc.

† Ilarie Chendi.

Aproape de-odată cu moartea regretatului poet Ștefan O. Iosif, literatura română a încercat o nouă și dureroasă pierdere, a reposat istoricul și criticul scriitor Ilarie Chendi, care s'a născut la 1872, în Dârlos (Târnave), din neam de preot. A făcut liceul german în Sighișoara, apoi seminarul teologic în Sibiu și facultatea de litere din Budapesta. În toamna anului 1898 trece la București, unde a fost aplicat ca bibliotecar ajutor al Academiei române. Dela un timp încoace fiind însă bolnav, a fost internat într-o casă de sănătate. Chendi a colaborat la mai multe ziare dela noi și din România. A contribuit la întemeierea mai multor reviste literare și politice. — Reposatul a publicat mai multe scrieri și tradu-

ceri, cari au eșit în editura „Minervei”, „Alcalay”, „Sămănătorul” și la „Asociațiunea transilvană”, a făcut să apară mai multe broșuri de popularizare din trecutul literaturii noastre. — Odihnească în pace.

Cronici Bucureștene.

De I. Popescu—Delarupe.

Primăvara aceasta a fost bogată la noi în tot felul de serbări, întruniri, congrese, excursiuni ale Ligei culturale, ale medicilor, până și sufragetele noastre au avut bucuria să primească visita unei sufragete străine în jurul căreia s'au făcut multă vorbă.

Să le iau pe rând: Am avut congresul anual al Societății „Carpații”, care anul acesta s'au ținut la Pitești, și cu care ocazie s'a făcut și o excursiune la Florica, proprietatea familiei I. Brătianu. În parcul grădinei acestei proprietăți, este adusă și ridicată biserica de lemn din Albac, în carea să închina odată Horea. Cine știe ce soarte ar fi avut aceasta biserică, dacă Dl. Ionel Brătianu nu ar fi avut sublima inspirație a o transporta din Ardeal și a o reinălța pe proprietatea sa. În aceasta sfântă relicvie s'au închinat cei-ce au luat parte cu societatea „Carpații”, care a sărbătorit memorabila zi de 3(15) Maiu, a marelui adunări naționale de pe „câmpul libertății” dela Blaj, din 1848.

*

Am avut congresul anual al „Ligei culturale” la Piatra Neamț, asemenea loc scump de amintiri, pentru neamul nostru și unde congresul Ligei a luat decisiuni, cari traduse în fapte, vor avea însemnătatea lor în viitor.

Alta sărbătoare românească, a fost ziua de 10 Maiu, când s'a sărbătorit aniversarea de 47 ani dela suirea pe tron a Regelui Carol I. și a 32 dela proclamarea României ca Regat și a încoronării Regelui. Aceasta sărbătoare a fost turburată de ploaie, din care cauză nu s'a putut serba cu festivitățile obicinuite altădată, dar o coincidență nostimă: în ziua de 10 Maiu a. c. s'a mâncat multă mămăligă în București; brutarii erau în grevă, și nu voiau să scoată pâine.

*

Am avut apoi întrunirile partidului naționalist-democrat, durere însă că nu prea sunt cercetate cum s'ar aștepta; avem norocul cu stăruința și autoritatea Domnului Nicolae Iorga, care mai alimentează cu prezența și cuvântul său, sentimentele naționale prea indiferente ale cetățenilor noștri, căci altcum nu s'ar mai vorbi de existența acestor întruniri! Și cu toată stăruința Dsale, Liga nu are atâția membrii, a căror număr să dovedească, că nu voim să rămânem în urma Ungurilor, în ceea ce privește viitorul Românismului, căci noi Români ar trebui să avem mai multe milioane strânse în scopul unității culturale neamului, decât Ungurii, cari nu sunt atâcați și amenințați de nimeni cu desnaționalizarea, cum suntem noi, de cătră ei și alți vecini creșcuți ca și ei în mentalitatea șovinismului nebun! Sperăm însă și noi în timpuri mai bune, așteptăm venirea tuturor Românilor la realitate, așteptăm ca guvernele României să înțeleagă că Ligei culturale, însă ele, să-i voteze o sumă anuală,

măcar de una sută mii Lei, și de alta parte aristocrația noastră românească, încă să nu să lase a fi întrecută de aristocrația ungurească, carea alimentează cu sume mari societățile ungurești, pentru desnaționalizarea altor neamuri din Ungaria.

În acelea societăți maghiare figurează ca membrii, aristocrați și funcționari superiori și ministri, pe când artistocrația noastră românească (?) și patriotică (?) nu să vede figurând în registrele și întrunirile Ligii noastre culturale, și deci, era foarte justificată indignarea și dojana Dlui Iorga pentru acest fapt, când la Adunarea din sala Dacia cu verva sa oratorică a biciuit indiferentismul românesc și defectele lui, așa cum trebuie, în aplausele sale întregi.....

Tot în zilele acestea s'a petrecut în Capitală și alegerea de Episcop pentru R-Vâlcea. Cu ocaziunea acestei alegeri în persoana Arhiepiscopului Sofronie Vulpescu s'au scormonit iarăși patimile și cauzele, cari provoacă scandalurile din biserică de aici. Era o surprisă aceasta alegere, căci toți să așteptau ca cu aceasta ocazie să fie reabilitat în demnitatea sa, Gherasim fostul Episcop de Roman, care pe nedrept și într'un mod, nedemn a fost scos din acest scaun, iar dacă nu s'ar fi revenit la acest Episcop evlavios, simpatic și cult, în tot cazul nu să aștepta lumea la alegerea lui Vulpescu, carele nu se bucura în public de nici o simpatie, și între alte păcate, te ar acuza chiar de furtul unei iepe, pe carea ca preot de sat a ascuns'o chiar în altar, ca să nu fie găsită; și din aceasta cauză, ziarele de aici, i-au și dat numele de „popa iapă”. Și deci era foarte greu de crezut, că după ce, de bine de rău, să mai domolise scandalurile, cari de vre'o 3 ani și chiar mai de mult, s'gduiră autoritatea bisericească și religiozitatea credincioșilor, să mai fie ales în demnitatea de Episcop o persoană, căreia să i să atribue asemenea fapte, cari vor fi un nou izvor pentru continuarea și criticarea stărilor bisericești de aci, cari și până acuma au lovit prea mult sentimentul religios și respectul către cei ce țin loc de apostoli! Dar s'a dovedit și cu aceasta ocazie, ca coteriile unor politicieni de ai noștri, cu bună știință, merg pe drumul de a compromite prestigiul, de care ar trebui să se bucure cei puși în fruntea bisericești.

Altcum e de regretat și faptul, că și unii publiciști de aici, prea fără rezervă iau în bătaie de joc pe reprezentanții bisericești!

Orice să întâmplă însă acuma în București, ca și în toată țara, toate sunt subordonate știrilor, ce ne vin de pe câmpul războiului Bulgaro-Serbo-Grec, care ne interesează foarte de aproape. Până azi trăim într'un dubiu, dacă România va mai rămânea pasivă, când să produc schimbări nouă în Balcani, dela cari depind și interesele României și interesul și viitorul fraților noștri Români din Macedonia? Acuma însă știm unde am ajuns.

Azi s'a publicat decretul de mobilizarea al armatei române. Bucureștii și întreagă țara sunt în ferbere de pregătire și toți pleacă voioși să-și facă datoria pentru patrie și neam! — Opinia publică română să saturese de îngânfarea Bulgarilor și de dis-

prețul ce ne arătau țării noastre. Dar tot asemenea sentimente de ură avem și noi pentru amica (?) noastră Austro-Ungaria carea, din dragostea (?) de aliată ce are cu România și România, acolo a dat pe Români în ghiarele Ungurilor, iar pe noi de aci, lăsați la discreția Bulgarilor sau altor inimici!...

În România trec mulți desertori Bulgari, cari nu mai vreau să facă războiu cu Serbii. Între acești desertori, cred, eu că vor fi și șpioni, dar avem și altă temere de ei: în armata bulgară, după cum spun ziarele, s'au încuibat unele boale molipsitoare, cari aduse și la noi prin acești desertori oboșiți și slăbiți, s'ar putea încinge și între locuitorii Capitalei! Avem ce e dreptul, un primar cult și bun gospodar pe Gr. Cantacuzino, fiul regretatului Gh. Cantacuzino și frate cu ministrul de justiție. Dela începutul primăriei primariatului și-a făcut reputație prin energia și măsurile ce s'au luat în gospodăria orașului, mergând în persoană supraveghind și controlând, căci doamne rău mai stăm și am stat cu salubritatea Capitalei noastre; dar pricina răului nu totdeauna o au primarii respectivi, ci în primul rând cetățenii noștri, cari sunt încă orientali în ceea-ce să zice igienă estetică și curățenie. Mulți nici chiar în curtea lor nu-și țin curățenie; lăturile, cadavrele de păsări, câni, pisici, și alte murdării le aruncă în stradă, așteptând să le ridice măturătorii, cari și ei ori nu și prea fac datoria sau nu mai ajung peste tot locul, și atunci rămân să se descompună unde le-a aruncat proprietarul. În al doilea rând sunt agenții de controlă culpabili, cari ori nu pricep, fiind înșiși și ei de același fel ca ceilalți cetățeni, nepăsători și leneși, sau mai fac hatăruri acelora dela cari depind și ei când să fac schimbări și premeniri în partidele de guvernament.

Un proverb latin zice: „qualis rex, talis grex”, care pentru ocazie s'ar putea traduce „precum e primarul, așa sunt și cetățenii”, însă nu toate proverbele să traduc în fapte, după cum ar trebui înțelese! Actualmente, cum zic, avem un primar model asemenea buni ajutoari de primar, dar de giaba e generalul bun, dacă armata e tembelă și nedisciplinată, ca și cei din imediata ei apropiere, cu patrula de controlă! Acești agenți de controlă sunt zic, foarte culpabili pentru halul de tot ce e rău, insalubru neestetic și murdar în capitală, mai cu seamă pe străzile și maidanele mai depărtate de centru. — Câte-odată pentru pasiunea ce o am pentru tot ce este frumos și estetic, în vine gândul de a-mi oferi eu gratis serviciul meu, ca măcar cu 3—4 strade să dau pildă, cum ar trebui să facem din București o Capitală model, admirată chiar și de aceia, pe cari a-și dori cu mulțumire sufletească, să-i iau de guler pentru nepriceperea și neglijența lor, fie ei simpli măturători de stradă, sau chiar ingineri cari încă, ori din nepricepere ori tot din indiferentism, frate cu lenea, comit și ei colosale erori în atribuțiile lor executate pe teren! Și aceste pilde ce ași dao gratis, mai adaog că nici alți lucrători în plus nu sunt necesari. — Până când însă, administrația noastră comunală stă, în legătură cu poliția militanță de partide, și slujbașii ei să schimbă mereu cu „de ai noștri” tot așa de leneși și

nepricepuți ca înaintașii lor, sau chiar mai răi până atunci, nu este de sperat ceva bun, practic, estetic, frumos și igienic pe străzile capitalei București.

Deale Vlădiciei de Hajdudorogh.

Părintele Murășan și soții vor fi judecați.

După o temniță grea de 3 luni de zile abia acum s'au socotit domni din Sătmar să judece pe bieții Români, cari n'au altă vină decât aceea, că și-au apărat legea strămoșească. N'au sărit asupra nimănuia, n'au vătămat dreptul nimănuia; ei sărmanii au împlinit numai ce-au făgăduit în taina sfântă a Miralui, că adecă vor fi ostași buni ai lui Hristos și nu vor lăsa pe nime să le răpească sf. credință.

Le eră teamă că vor fugi, dar n'au ținut seamă de aceea, că nevinovatul nu se teme de nimic și mai ales Românul rabdă foarte mult, așa cât răbdarea lui a devenit proverbială. Vremea a arătat îndeajuns însușirea aceasta aleasă a Românului, căci mă rog să stai 3 luni de zile, fără să fi judecat aceasta înseamnă foarte mult.

Destul, că judecătoria din Sătmar și-a făcut abia acum puțină vreme, ca să judece pe Murășan și soții. În zilele acestea o pregătit acuza, în care sunt învinuiți preotul Murășan și 15 țărani. Intre cei acuzați sunt și 2 băețandrii de 18—19 ani. Aceștia vor fi puși sub tutorat și la caz, că vor fi aflați de vină, vor fi aruncați în un institut de corecțiune, ca unii, cari din firea lor sunt aplicați spre rele; trebuie deci îndreptată.

Institutul acesta e unguresc și deci se nădăjduște, că poate face din ei unguri!

Vina, ce li-se bagă din partea judecătoriei din Sătmar e următoarea:

Iackovics a fost încredințat de episcopul din Ungvár să cerceteze școlile și bisericile din Vlădicia de Hajdudorogh. De aceea a înștiințat comunelor ziua și vremea, în care are să vină și să inspecționeze parochia. Astfel a fost înștiințat și parohul din Moftinul mic, că va sosi într'o zi la 2 ceasuri.

Preotul a spus parochienilor lucrul acesta. Vicarul Iackovics a venit însă în ziua numită la 10 ceasuri înainte deamiază, când popa eră la slujbă. După slujbă a mers vicarul în altar și a spus preotului ținta venirii. Preotul a zis că: „între alte împrejurări m'ași fi bucurat de venirea D-voastră”. În vremea asta crâsnicul învățat de popa, zice județul, a tras clopotul într'o dungă; s'au adunat oameni, au scos pe vicarul din biserică împreună cu solgăbirăul, care venise cu el, și le-au mai dat și câteva chiolduri.

Din Moftin s'au dus în Domahida, unde sunt jandarmi. Au luat vre-o 6 jandarmi și hai înapoi la Moftin. De data asta au voit să inspecționeze școla. Dar oamenii trimiseră încă înainte copii, au încuiat-o și n'au voit să-i dea cheile. Vicarul, cu toate acestea a voit să între, dar oamenii au sărit atunci la el, cu toate-că era încunjurat de jandarmi. În urmă l-au făcut să plece și de data asta fără ispravă, mai ales, că oamenii știau, că jandarmii n'au drept să impuște.

Cam în chipul ăsta e făcută acuza. Strajnică acuză nu-i vorbă. Vai câte neadevăruri vor mai fi prin ea. Preotul e cel mai vinovat zice judecata.

Intre acuzați sunt și 2 femei. Sunt apoi o mulțime, de mărturie dar nici unul n'a mărturisit împotriva întemnițaților. Iuda e un învățător.

La judecata asta vor lua parte cei mai isteți advocați români. Va fi o zarvă mai mare, decum a fost în jurul memorandumului, fiindcă e vorba de apărarea bisericii și a neamului românesc întreg.

Judecata se va ținea cât de cârând, ziua anume nu e încă statorită. *Cor.*

NOUTAȚI.

Invitare la abonament:

În ziua de azi fermantată, toți oamenii sunt cuprinși de grija eventualelor întâmplări de azi și așteaptă cele mai nouă știri. Noi ne-am silit ca să putem satisface pe cetitorii foaiei, cu diferite articole bune și cu știrile întâmplătoare mai nouă.

Cu numărul de față să împlinește un jum. an, și deschidem nou abonament cu 1 Iulie v. De aceea am pus mandate postale alăturate la foaie, și arătând pe mandat cetitorilor și restul de pân'cum.

Ne rugăm deci, ca să nu întârzie cu trimiterea prețului al foaiei, cu restul de pân'acum și pe acest jumătate de an înainte. Prețul abonamentului să vede în fruntea foaiei.

Totodată îi rugăm pe D-nii restanțieri vechi ași achita restanțele. — Cine nu-și achită datoria foaiei va fi înproșuat. — Să știe.

Administrația.

— **Excursiune școlară.** Duminecă la 4 oare și jumătate p. m. au sosit la Făgăraș 52 elevi ai școlii gr. or. române din Zărnești sub conducerea corpului didactic ș. a. Pompiliu Dan, I. Spârchez, Pană Iencica și dra Sporea. Au vizitat castelul, casa comitatului, spitalul, gimnaziul, biserica și școala gr. or. română, podul Oltului; biserica și școala gr. or. română din Galați, domeniul statului, precum și diferite produse de-ale erariului: lăptăria, magazinele de bucate, grajdurile cu vite etc. Luni la 4 oare și jumătate p. m. au plecat către

Sibiu, câștigânduși o mulțime de cunoștințe. Printre oaspeți au fost și d-na I. Spârchez, precum și un învățător din jurul Teiușului.

— Un gest al reginei Elisabeta.

Din București se scrie: Se știe că din cauza prea marelui aglomerării, călătoriile pe C. F. R. sunt foarte anevoioase. Numeroase persoane așteaptă zile întregi până să le vie rândul ca să apuce un loc într'un vagon.

Luni când trenul regal în care se afla M. S. Regina, venind de la Constanța spre București, se oprise în gara Fetești, — între cei cari voiau să vie spre București se afla și d. M. G. Constantinescu, controlor financiar la Fetești. Soția d-sale desperată că nu puteau găsi loc în nici-un vagon, s'a apropiat de M. S. Regina, care tocmai privea pe fereastră, cu vorbele:

„Maiestate, șapte de ai noștri pleacă la războiu. Aș vrea să mă duc la București să-i văd pe cei cari pleacă, dar îmi este peste putință. Luați-ne și pe noi în trenul regal”. M. S. Regina, privind-o cu bunățate care vecinic îi înoată în ochi, a primit-o imediat alătura de M. S. atât pe d-na Constantinescu cât și pe soțul d-sale.

— **Ajutor întemnițator.** Câtă vreme au fost închiși bieții Români, pământul le-a rămas nelucrat, familiile negrijite, de aceea s'au pornit în mai multe locuri colecte pentru ajutorarea întemnițatorilor. Până acum s'au colectat în Brașov vreo 450 cor. — N'ar fi rău dacă s'ar porni o atare colectă și în Făgărașul nostru și jur.

— **Preoții romano-catolici coadă de topor.** Știm, că statul își bate mereu capul cu magharizarea noastră. De aceea ne iau școlile; pentru aceea au dat naștere aceluși făt religioși, ce se numește „Vlădicia de Haidudorog”. Pentru ajungerea țintei acesteia se străduiește acum și popimea rom. catolică. Ce altceva îndeamnă scoaterea teologilor din Seminarele dela Orade și Ungvár, dacă nu o uitare prea mare a poruncii, ce zice: lubește pe deaproapele. Mai nou a fost încunoștințat Vlădicul dela Blaj, că la școala de popie din Pesta pe

viitor vor fi primiți numai acei tineri, cari vor făgădui, că atât în școală, cât și afară de școală vor folosi numai limba maghiară.

— **Revărsarea Tisei.** Din cauza ploilor multe din anul acesta la Segedin râul Tisa a ieșit din matca lui. Astfel orașul e în mare primejdie.

— **Recunoștința națiunii.** În nrul său de azi 13 Iulie st. n. escelenta revistă italiană „La Domenica del Corriere” din Milano, scrie despre două monumente, cari s'au ridicat la doi bărbați italieni de seamă, arătându-și prin acest semn întreaga națiune recunoștința și pia memorie ce-o păstrează față de acești bravi fii ai săi.

Un bust s'a ridicat lui G. C. Molinieri. În vasta curte a institutului tehnic Sommeiler din Torino a fost desvelit în săptămâna trecută un bust foarte frumos — opera lui Biscarra — pentru Molinieri, care a fost ziarist, scriitor și poet adânc-cugetător. Nu este cetitor de ziare literare, dela finea secolului trecut, care să nu-și aducă aminte de G. C. Molinieri, fondatorul și colaboratorul cel mai sânguinos la *Rivista vera, Velocipede, Serate italiene, Gazzetta letteraria* etc. El făcea parte din aceea pleiadă de artiști piemontesi, cari înțelegeau pe Giacomosa, Camerana, Marengo și cu care erau uniți prin comunitatea de ideale Arrigo Boito, Ferdinando Fontana etc. Născut la Pinerolo în August 1847 Molinieri și-a dedicat partea a doua a vieții (a murit în etate de 65 de ani) purtării steagului în luptele pentru idealuri națiunii, cărei carieri s'a dedicat cu o căldură adevărat apostolică.

— Duminecă sub loja palatului Pretorio din Lucca a fost desvilită o peatră artistică opera lui Petroni — pentru *Tito Strocchi*, care a fost literat, ziarist și soldat de-alui Garibaldi, mort în Lucca în etate de 33 de ani. După-ce s'a luptat vitejește la Mentana, Monterotondo, Tito Strocchi a mers la Digione, unde în o luptă desperată a învins pe inimici. Pentru acest act eroic comandantul oștirilor Vosgi

MATILDA SERAO.

Prințesa Adriana.

(Povestire italiană).

După un an de căsătorie pe prințesa Adriana Castoreale a părăsit-o bărbatul ei de dragul rusoaicei prințesa Natalia Lapurkin, care l-a vrăjit cu totul. Gurile rele îndată s'au și pus la locul lor de pază și să întrebau îngândurate: „Cine va fi de aici înainte mângăetorul prințesei?” Dar frumoasa femeie, care avea o oare-care inclinere spre originalități, și a tras pe seamă dejosirea ei și s'a convins că a căzut în desperare, a plâns mult, a petrecut nopți întregi în nedormire și și-a îmbrăcat haine cernite de barșon. Și cu o îngâmfare pedantă a respins ori-ce curtizare fățișe, sau mascată, ori-ce simpatie de dragoste, ori-ce simț de iubire.

Lumea atunci a zis: — Prințesa Adriana n'are inimă! — Și precum moare viața din ori-ce sistem filozofic, îndată ce și-a aflat formula, întocmai așa și femeia nu mai e interesantă, îndată ce e caracterizată.

N'avem deci să ne mirăm, dacă pe încetul s'au retras toți curtezani ei, care s'a

băgat tot mai mult în jocul neputinței de a fi cucerită

Dar Annibale Massenio n'a vrut să creadă în așa numita împetriere a inimei prințesei... Și acest Annibale Massenio s'a decis, că va face pe prințesă să se amorezeze de el, folosind toate mijloacele, ce le are arta de a face a fi iubit, fiindcă eră convins, că asta e un lucru posibil,

Prințesa, care nu de mult a arătat ușa lui Giorgio Filomarino, fiindcă a încercat să topească inima ei înghețată, natural, că nici de-o privire baremi cât de rece nu l'a învrednicit. Dar acesta totuși îi trimetea în fie-care dimineață flori, o cerceta în toată toată ziua, la oara cinci o întâlnea pe promenadă, îi scria epistole drăguțe, să imbulzea în societatea ei cu ocazia balurilor, la concertele și teatru, toate astea le făcea numai ca să „devie iubit”. Dar acela care s'a aprins în jocul acesta mai mult a fost Annibale. Așa a pățit și el, ca toți aceia cari se angajează la aceea, că să joacă ușor cu sentimentele, și incurând a iubit pe prințesă. Da, el o iubea într'adevăr cu foc, îi scria poezii erotice, făcea tot ce-i sta în puțință numai, ca să-i poată învinge cerbicia, suferirea ori-ce, cu cea mai mare paciență

Numai dacă ar fi rămas bunul Anni-

CÂNTECUL STEAGULUI.

Steag ce mai păstrezi în cute
Urma gloriei trecute,
Astăzi poți desfășura
Flamura oriunde-ți place,
Zid de săbii îți vom face
Toți, — și te vom apăra!

Vino, sfânt simbol și du-ne
Cum ne-ai dus și'n vremi străbune
Sub Ștefan și sub Mihai:
Umple căile de larmă,
Praf și zângănit de armă,
Tropot și nechez de cai!

Sune goarna, urle tunul!
Cu iubire, toți ca tunul
După tine vom sbura!
La izbândă sau la moarte,
Cum va fi ursit de soarte,
Înainte! Marș! Ura!

† Șt. O. Iosif.

l-a fost numit pe Tito Stocchi locotenentul regimentului Guide.

— »La Domenica del Corriere« din Milano, în nrul său de azi, 13 lufte publică fotografia d-lui Dr. C. Istrati, profesor de chimie organică la Universitatea din București și sub titlul »Figure del giorgino« adică »figurile zilei« îi adresează cuvinte elogioase d-lui Dr. Istrati, fiindcă dânsul a avut fericita idee de-a propune guvernului român, ca să se facă la București o exactă reproducere a glorioasei colonne alui Traian, care columnă să așă în Roma. Guvernul român a primit cu entuziasm propunerea d-lui Dr. C. Istrati și a votat pentru acest scop suma de o sută de mii de franci.

Astfel ne ie dat și nouă să vedem la București columna aceluia glorios împărat, care ne-a adus de lângă vatra noastră caldă Roma și ne-a așezat pe aceste plaiuri unde și după atâtea secole ne-am păstrat și ne vom păstra înstăbirile noastre de rassă.

Nenea Cârțan îmi spunea, că a sărutat figura lui Traian, când a fost în Roma și-l săruta cu atâta căldură, încât, un polițist, crezând, că e vre'un nebun l-a dus la secție, iar aici convingându-se toți cei de față de gestul acesta, care unora s'ar părea atât de naiv l-au lăsat să plece în pace, admirând toți în el tipul adevărat al țărânului nostru român. Ce fericit s'ar fi simțit nenea Cârțan, dacă l-ar fi putut săruta și în București!! Și când îmi aduc aminte de aceasta scenă văd pe adevăratul Traian, de odinioară alături de Romanul îmbrăcat în togă, venind amândoi spre aceste plaiuri și apoi privesc în zilele noastre pe acel țărân român, care din pornirea sinceră a căldurii inimii lui face unele gesturi *atât de mult grăitoare!*...

Tot în nrul de azi a acestei reviste să publică o notiță despre invenția fraților Muntean din Cincșor (cott. Târnavei mari), prin care invenție geniul românesc ajunge a serba un nou triumf al său. *V. Crișian.*

bale pe mai mult timp stăpân peste convingerile sale! Fiindcă Adriane, care la apariția nu'i da nici o atenție, sta mai aproape de el, decât ori când, și el tocmai atunci a început să i să ferească din cale. Acum, când a rămas singură, a început a plânge. Dar Annibale n'a știut nimic de lacrimile acestea, cari s'au vărsat pentru ea. »Dacă mai poartă încă în el baremi o schinție de interes, îmi va scrie!« — se cugeta el în sine și să frământa cu gândul asta, precum și Adrianna pentru el, fiindcă Adrianna, Adrianna cea fără de inimă, suferea neșpus de mult, că s'au despărțit de oaltă și deja — deja eră decisă, că îi va scrie nu numai un șir încântător, cât a așteptat dela el, ci o epistolă lungă, lungă, plină de cuvinte prețioase.

Dar, odată când ședea singură în odaie și să cugeta la epistola aceea, pe care deja o și scrisa în mîntea sa, cu cea mai mare liniște sufletească s'a anunțat Giorgio Filomarino, pe care îl țipase odată afară.

— Ei, ce atâta — se cugeta în sine — la tot cazul, că mă va distra: lasă-l să între!

— Și Giorgio Filomarino, el cel alungat afară, a putut să intre în odaie. Pe încetul s'a pornit conversația între ei. Prin-

— **O fată de milionar din America și-a pierdut urma.** Se spune că ar fi fugit cu un dascăl, tinăr care o învăța la violină. Alții spun, că a luat-o cineva dela părinți cu sila. Destul, că părinții ei o caută în ruptul capului. Până acum nu iau dat de urmă.

— **De ce nu mănăcă Ovreii carne de porc?** Se zice că într'una din zile Ovreii ca să ispitească pe Iisus Christor, au închis pe mai mulți prunci de ai lor într'un coteț și i-au învățat să grohăiască și să guitească ca porcii, când va trece Iisus pe acolo.

Iisus trecând, prunci Ovreilor au început cu toții să grohăiască, dupăcum îi învățaseră părinții lor.

Ovreii atunci întrebară zicând: »Ia spune-ne nouă Iisuse dacă ești tu fiul lui Dumnezeu, cine sunt aceia cari grohăiesc așa de tare în cocina de acolo?»

Iisus a zis lor: »Aceștia sunt fii voștri și fiicele voastre«.

Ei atunci, în batjocură, au strigat: »Minți, Iisuse, că aceștia nu sunt nici fii noștri nici fiicele noastre, ci sunt niște porci!«

La aceste cuvinte nesocotite, Iisus a răspuns:

»Să fie vouă după cuvântul vostru.«

Și îndată toți pruncii ovreilor, câți se găseau închisi în acel coteț se schimbară în porci adevărați, încât nu-și mai cunoscără nici părinții pe copii, nici copii pe părinții lor.

— **O zi și jumătate în fântână.** Într'o comună nemțească din Germania se lucra la o fântână. Când săpătorii au ajuns până la 15 metri, fântâna sa surpat pe ei. Cei căpușiți mureau cu siguranță dacă muncitorii ceialalți nu lăsau la înțeleală o țevă în fântână, prin care nenorociții primeau aer. Indată muncitorii s'au apucat să înlăture pământul de pe muncitorii îngropați, și lucrările acestea de salvare au ținut aproape 36 de ciasuri. Cei căpușiți au fost scoși vii din fântână.

— **Croitorie modernă în America.** Un vrednic român, fiu al țării Oltului Victor I.

țesa Adrianna din când în când își netezea fruntea, voind să alunge parca un gând din suflet. Au vorbit despre lucruri bagatele și răspunsurile lor se învăteau în jurul unor lucruri indiferente. Dar Giorgio Filomarino a aruncat de câteva ori nește priviri cercetătoare asupra prințesei Adriana și totdeauna ori cu emoție tresărea vocea prințesei. Prințesa Adriana asculta în liniște reproșurile lui...

Ah, Adriana în seara aceasta ar fi voit să l iubească pe Annibale, dar n'a avut ce face, fiindcă n'a fost acolo, și așa s'a întâmplat, că vrând-nevrând s'a amoretat de Giorgio Filomarino, care nu peste mult a luat-o de soție.

Fericite Giorgio!
Sărmane Annibale!

Din italienește de V. C. Crin.

„**Olteanul**“, foaia săptămânală, socială, culturală și economică să așă de vânzare la tutungeria Gh. A. Dușescu, București, Calea Victoriei 113. (vis-à-vis de piața Amsei).

Oprîșiu, original din Dridif (comit. Făgăraș) după o praxă și sârguință de câți-va ani în America, și-a deschis un atelier de croitorie modernă, de primul rang, pentru bărbați, în America, în Steubenville, Ohio, 111 North Fourth Street, etagiul II, Numărul telefonului 289—R. Atragem atenția fraților Români, cari să așă în America, sau pleacă în America asupra atelierului de croitorie a compatriotului nostru oltean, care are un salon de croitorie, nu numai pentru Români, ci chiar și pentru englezi.

x **Salvarea omenirii.** »Balsamul Apotecarului A. Thierry« și »Alfia Centifolie«, care prin puterea lor vindecătoare s'au lăfit în toată lumea care se dovedește prin numeroase scrisori de recunoștință. Aceste două leacuri, probate prin puterea lor vindecătoare, sunt recunoscute ca cele mai bune, cari nu se strică și la toate împrejurările dau ajutor în necaz. Aceste două leacuri de casă, cunoscute în toată lumea, să le avem permanent în casă, dar să ne ferim de imitații.

Balsamul Thierry 12 sticle mici sau 6 sticle mari costă 5-60 Cor. Alfia Centifolie Thierry, 2 borcanele costă 3-60 Cor. Se capătă la farmacia A. Thierry, Oranyal gyógyszertárban, Pregradă, (lângă Rohitsch).

O nouă întreprindere românească.

Biroul central de informațiuni și comisiuni al »Solidarității«.

Băncile românești, voind să fie de un mai mare folos pentru popor, din a cărui agonisală s'au infiripat în anii din urmă s'au adunat într'o puternică și mare bancă românească, numită »Solidaritatea«. Ținta acestei bănci este pe dragoste să pună la îndemâna băncilor românești capitale de bani cu procente mai mici, apoi purtarea de grije a băncilor întovărășite, ca acelea să fie conduse cât se poate mai bine: să aibă slujbași pricepători în ale băncii, să fie oamenii harnici și cu durere pentru popor, iar de altă parte să adune la un loc banii ce-i poate da fiecare bancă din câștigul ce-l are și să-i chivernisească cât să poate mai bine.

Acestei tovărășii îi merge bine până acum.

Documente pentru limbă și istorie.

Fragment din »Monografia bisericilor, școalelor și reuniunilor române« din Făgăraș.

Din cele trecute vremi.

Documente

relative la biserica gr.-or. română din Făgăraș.

(F i n e).

Azi sunt în curs banii de bronz de 1 (un) filer și de 2 (doi) fileri, din nichel de 10 și 20 fileri; de aramă de 1 crucer, ce valorează 2 fileri; de argint de 1 coroană, care are valoare de 100 fileri; de argint de 1 floren, care are valoare de 2 coroane; de aur de 10 și de 20 coroane și de un galben imperial cam 11 coroane; Apoi mai sunt bani de hârtie de 5, 10, 50, 100 și 1000 floreni bucata. Prețul mărfurilor se socotese azi după floreni și cruceri (1 fl. = 100 cruceri). Costă: un hectolitru de grâu 5 fl., de secară 3 fl., de cucuruz 3 fl. 50 cr., de ovăș 2 fl. 40 cr., de crumpene bune 1 fl., mai slabe 60 cr. Carnea de vită costă 1 kigr. 40 cr., cea de rimători 40 cr., de vițal 30 cr. și cea de oaie 25 cruceri. Oaia se vând acum 6 buc. de 10 cr. Litra de vin vechiu de masă costă 50 cr., de cel nou 36 cruceri.

În timpul din urmă au aflat de bine să pună temeiul la așa numitul: *Birou de informațiuni și comisiuni*, care nu'i altceva decât o întreprindere, ce vrea să dea poze în ale economiei, comerțului și afacerilor financiare. Dacă e de lipsă poate și mijloci lucrurile trebuincioase, dar pe cheltuiala aceluia, cari încredințază asemenea afaceri. În special are:

1. să procure, să adune și să servească *informațiuni comerciale* exacte și conștințioase din lumea de afaceri pe care să le pună la dispoziția celor interesați;

2. să țină în evidență, să facă cunoscut și să mijlocească cumpărarea și vânzarea, arândarea și subarândarea de *realități, drepturi* (regalii, folosințe etc.) *întreprinderi* de tot felul;

3. să mijlocească cumpărarea și vânzarea de *mașini și produse agricole*, bucate și semințe de *materii brute și mărfuri*, precum și să plaseze *produse industriale*;

4. să țină seamă și să mijlocească *procurarea de funcțiuni, servicii și plasmamente de brațe de muncă*;

5. să dea informațiuni directe sau să recomande specialiști în chestiuni de *socoteli de expertize, de anchete* etc. și

6. să edideze o *foaie periodică și informațiuni*.

E un program foarte vast acesta, care se estinde — în definitiv — asupra tuturor sferelor de activitate economică. Examinându-l mai de aproape găsim în el cuprinse și considerate servicii atât pe seama economilor, cât și a neguțătorilor, industriașilor și preste tot a ori-cărui om lucrător. Prin foaia de informațiuni, ce va eda el se pune în serviciul nu numai al aceluia, ce-l vor căuta nemijlocit, ci și în serviciul întregului neam.

Deocamdată „Solidaritatea” se mulțumește cu atâta, că va alege o persoană pozitivă, cu pregătire corespunzătoare, care va avea mai întâiu să facă practică — prin

Dintre vitele prăsite de economii din comitatul acesta: o păreche de boi buni costă dela 250 floreni până la 350 floreni v. a. și mai bine. o vacă costă dela 40—80 fl., un cal pela 50—150 fl., un berbec 6 fl. și una oaie stearpă cam 4 fl. 50 cr. Ingrijirea vitelor și cu deosebire a cailor este și azi primitivă și cât de negleasă.

Locuitorii români din comitatul Făgărașului trăesc în genere din economie de câmp și de vite, din pădurit și din industrie de casă. — Prima cale ferată s'a deschis în acest comitat în 20 Noemvrie 1892 dela Sibiu la Făgăraș, unde este și azi ultima gară, căci altă cale ferată aici până acum nu s'a mai clădit. (În anul 1907 Noemvrie s'a făcut legătură și dela Făgăraș—Brașov. Cul.)

Despre ce, ca să știe și cei viitori am făcut și subscrierea aceasta descriere.

Din ședința comitetului parohial român gr.-ortodox.

Făgăraș, în 2(14) Septemvrie 1896.

(L. S.) *Iuliu Dan* m. p. protopop.

Membrii comitetului parohial:

Ioan Turcu m. p. protonotar comit. penzionat, Ioan Dejenariu m. p. contabil la „Furnica,” Ioan Ciora m. p. argăsitor. Ariton Ciora m. p. argăsitor, Iosif Ciora m. p. argăsitor, George Ciora m. p.

Apoi mai sunt membrii ai comitetului

intervenția „Solidarității” — la întreprinderi similare din patrie, sau străinătate. Practica se va extinde indeosebi asupra întocmirii tehnice și administrative a acestui soi de întreprinderi speciale. Cât timp va face practică, cel ales pentru acest scop, va avea să cerceteze firmele mari, fabricile, birourile speciale și alte întreprinderi, aducându-le la cunoștința biroului „Solidarității” și oferindu-le serviciile. Acelaș lucru va face — după terminarea practicei — și în o călătorie anume, ce va întreprinde în acest scop, prin centrele economice și comerciale, cari au legături de afaceri cu poporul nostru. Cu timpul, când lucrurile s'ar înmulți și când poporul se va deprinde ai lua în considerare serviciile, puterile de muncă se vor putea completa cu bărbați specializați pe toate terenele de activitate economică. — Atunci va deveni instituțiunea care trebuie să devină,

Biroul central de informațiuni și comisiuni după cât auzim se va instala în edificiul băncii „Albina” din Sibiu, care desigur îi va da tot sprijinul său. Pentru înlesnirea activității sale biroul va lua în socotină sprijinul băncilor românești și al organelor externe ale societății de asigurare.

Banca de asigurare, română.

În vremea din urmă ne-am făcut și noi Românii o bancă de asigurare, care pe zi ce merge dă tot înainte. Aceasta se poate vedea din următoarea dare de seamă:

I. *Ramura asigurărilor elementare*, foc și grindină care se extinde asupra afacerilor de incendiu și de grindină, arată o dezvoltare relativ mulțumitoare. Astfel în afacerile de incendiu dela 1 Ianuarie până la acest 30 Iunie a. c. banca noastră a mai emis încă 2660 polițe nouă, așa că totalul polițelor emise dela 1 Ianuarie a. tr. au ajuns suma 9072. Premiile polițelor de nou emise (K 38,501.85) precum și premiile

parohial, cari impedează fiind nu s'au prezentat la subscriere și adică: Nicolae Toma, David Berlea, Tănase Boer, I. Țenghea.

Avem școală confesională elementară cu patru despărțăminte, conduse de un învățător, căruia îi dăm pe an 300 flor. salariu și cuartier liber în edificiul școlii.

Ioan Berescu m. p. învățător.

Ioan Turcu m. p. membru al comitetului parohial, Ioan Dejenariu m. p. membru al comitetului parohial.

Cu ocaziunea subscrierii a acestui document, membrul comitetului paroh Iosif Ciora subscris 15 fl. pentru spesele acoperirii turnului și a mai dat înainte 30 floreni pentru o haină de biserică, Iosif Ciora m. p.

La dorința societății argăsitorilor români din Făgăraș se constată, că aceasta societate, care azi are 49 membri, a dăruit bisericii noastre praporul cel mare de mătase grea, ce a costat 350 fl. v. a.

D. u. s.

Ioan Turcu m. p. m. al c. p., Ioan Dejenariu m. p. m. al c. p. și not. comit.

Aceste documente s'au pus cu crucea deodată în globul din vârful turnului și s'a așezat acolo sus pe turn în 4(16) Septemvrie 1896.

Făgăraș, în 27 Aprilie 1897.

Dr. Ioan Turcu m. p. protonot. comit. penzionat.

scăzute după afacerile din perioada corespunzătoare a anului trecut (K 25,719.88) dau un incasso semestral de K 64,121.73. Afacerile de grindină — cultivate în comisiune — încă arată rezultat, mai cu samă dacă considerăm, că abea în anul acesta au început să fie cultivate de banca noastră și că peste tot în lipsa sămănăturilor de toamnă, au fost puține. Cu toate acestea în sezonul anului curent, sezon care se comunică încă s'au încheiat 670 afaceri ca un incasso de K 22,891.70. Astfel incasso total semestral la asigurările elementare face K 87,013.43.

II. *In ramura asigurărilor asupra vieții* progresul deasemenea e în continuu. În semestrul încheiat banca noastră de asigurare a primit 402 oferte nouă cu un capital de K 1.654,000. Din acestea sau rezolvit definitiv, emitându-se polițe 305 asigurări asupra unui capital de K 1.289,500—. Respinse au fost 37 oferte cu un capital de K 143,000. Restul de 60 oferte de K 231,000 urmează să se rezolveze în semestrul al doilea. Incasso polițelor de nou emise (K 37,282.12) precum și incasso premiile scăzute de asigurările din perioada corespunzătoare a anului trecut (K 48,565.04) dau un incasso total semestral de K 85,847.16.

Reasumând putem constata, că incasso semestral la asigurările elementare este

K 87,013.43

și la asigurările asupra vieții „ 85,847.16

Total K 172,860.59

III. Ce privește pagubele avem de notat, că au fost destul de favorabile pentru societate. În ramura asigurărilor de incendiu s'au anunțat 24 de pagube. Suma de despăgubit este de K 9,533.40, din care numai K 2,653.32 cade asupra societății noastre. Restul de K 6,881.68 i-se restituie prin reasitori. În asigurările asupra vieții s'au anunțat două cazuri de pagubă de câte 1000— fiecare. Fiind ambele asigurări pe termen fix, sau emis polițe libere de premii.

VI. Dacă vom face o comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, adică cu semestrul I. din 1912 vom constata că pe când incasso la incendiu a celui semestru a fost de K 29,798.11, pe atunci al celui din semestrul anului curent este de K 64,121.63, adică un + de K 34,323.62; totasemenea pe când incasso la viață a fost de abia K 85,847.16, adică un + de K 52,021—. Dar chiar dacă ar fi să facem o comparație cu rezultatele de incasso ale întregului an trecut, vom constata că pe când incasso pro 1912 în asigurările elementare și asupra vieții au fost în total de K 156,688.83, pe atunci incasso pe jumătatea primă a anului curent face K 172,860.59. Rezultă că jumătatea primă a anului acesta a dat un incasso de premii cu K 16,171.76 mai mare decât incasso ce l'am avut pe întreg anul trecut.

Din acest raport, credem, se poate convinge ori și cine, că afacerile băncii noastre de asigurare sunt în progres continuu. Și nici nu se poate altcum. Sute de mii și milioane plătim noi Românii ca premii de asigurări. Suntem în privința aceasta într'o jobăgie față de străini. Problema băncii de asigurare și a noastră a tuturor este să facem, ca aceste capitaluri enorme să rămână pe seama noastră.

Editor-proprietar și redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

CĂRȚI, FOI și REVSITE.

A apărut No. 8 Anul XII din vechea, și excelentă revistă ilustrată *Sănătatea și Viața Fericită* cea mai instructivă și distractivă revistă pentru familie. Fiecare număr conține 32 pagini mari bogat ilustrate. Un număr 30 bani. — Abonamentul anual 6 lei. — Redacția și Administrația: Sănătatea, Str. Triumfului 9, București.

A apărut nr. 10. 1913. Anul XV lea, din „*Foia Școlastică*“, prețioasă revistă pedagogică, organ al Reuniunilor învățătorilor gr.-cat. Arhidiecezani. Redactor resp. Ioan F. Negruțiu. Apare în 1 și 15 fiecarei luni afară de Iulie și August. Abonamentul pe

an 6 cor., pentru România 10 cor. Are un cuprins bogat, de 32 de pagini.

A apărut Nr. 12 din „*Cultura Creștină*“ An. III. din 1913, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Redacția: Hajdudorogh. Senior: Cuminecarea preotului la liturghia Inaintesfințitelor. Dr. Ștefan Pop: Din Istoria bisericească a Bihorului. (Ultimii arhidiaconi-vicari al episcopului latin). Senior: Tipicul serviciului liturgic arhieresc (Sfânta liturghie. III. Articol final). Insemnări; O statistică (Dr. Alexandru Rusu); Exagerări artistice în pictura noastră bisericească (Dr. Ioan Coltor). Cronică: Legea cvinvenalelor preoțești (ar.); Primul episcop al Haj-

doroghului (ar.); La jubileul lui Wilhelm II. (m.); In serviciul moralității (ar.). Telefon.

A apărut anul 1 din revista „*Noi*“ organul studențimii române din Ungaria. Redacția și administrația Str. Deák Ferenc 44 Kolozsvár.

Piața de bucate din Făgăraș

11 Iulie n. 1913.

Grâu . . .	pro 100 kl. cor. 23.—
Secară . . .	» » » 19.—
Ovăs . . .	» » » 22.—
Orz . . .	» » » 18.—
Cucuruz vechiu » » »	» » » 17.—

ATENȚIE!

50,000 perechi de ghete!
4 perechi de ghete pentru C. 8.50

Mai multe fabrici de ghete insolubile, mau incredințat vânzarea totală de ghete a unui mare magazin (depou).

Din prilejul acesta vând ori și cui 2 perechi bărbătești 2 perechi femești

de ghete cu șirete din piele neagră sau brună, cu talpă din piele durabilă tare cuită, elegante, fasonul cel mai nou mărime după număr. Aceste 4 perechi de ghete la oaltă costă numai

Cor. 8.50. Trimitere cu ramburs.

P. LUST, Schuh-Export

KRAKAU, (AUSTRIA).

Ce nu convine se schimbă, sau banii se înapoiază.
(Fără nici un risc.)

In atențiunea publicului!

Strămutare de local.

Subsemnatul aduc la cunoștința m. Onor. public și clientelei mele, că m'am mutat din locuința veche, din casele Peia cu

Institutul Tipografie,
cu redacția și administ. „foaiei „*Olteanul*“
în strada Apafi sub nr. 19.

unde să primesc totfelul de afaceri pentru administrarea foaiei și totfelul de comande de lucrări tipografice de ori și ce natură.

Rog On. public de a mă onora cu prețuitele comande și în localul nou, și ami da binevoitorul sprijin, sunt

cu distinsă stimă

CONSTANTIN POPP.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schutzensel Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumăni și piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de tusa. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgarciurilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți, la dinți găuși, la mirosul gurei foșosă ca apă de dinți întărește ginjile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă totfelul de rane, orbal, beșici provenite din ferbințea, unflături, negi, ursură, membre înghețate, în aontra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Örangelgyógyszertára“ Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5.60 K
La comande mai mari se dă rabat convenit.

**Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA
a lui A. THIERRY**

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută la pornirea lapteului, nu să întărește pieptul. Orbalul de piept (foc viu), folosește la orice rani vechite, rani deschise la picioare umflate, la caries, rani venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, striviri, înpușături, sdroboturi, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spin, sticlă, alică, năsip, prav, etc. la creșterea din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racu' lui, vermi, putreziciune, rosături, beșici, orice arsături, rane jvite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboate, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăreii etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă cor. 3.60 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu să află depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. Örangelgyógyszertára Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linie franceosa

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre-Newyork

si

KANADA

Via Basel (Schweitz) Paris.

Telegramm-adresse: TRANSAT Budapest.

Biroul: Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.

Telefen: József 14-97.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cereta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite Vinuri indigene și streine.
Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culant.

Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.